

Minał rok

Roman Krzyżanowski

Roman Krzyżanowski z ogierkiem Khmer. Fot. Oliwia Chmielewska.

Pierwszego września 2020 roku objąłem stanowisko kierownika działu hodowli koni w Krasnem, jednej z dwu stadnin państwowych hodujących konie pełnej krwi angielskiej. Zdecydował o tym splot sprzyjających okoliczności. Propozycję złożył mi prezes zarządu spółki, p. mgr Wiesław Kołakowski, który pofatygował się do Jaroszewki, nie bacząc na odległość (ok. 570 km). Po kilkugodzinnej rozmowie decyzja zapadła. Pan Prezes był przygotowany do rozmowy. Ja nie musiałem się przygotowywać. Nie wahałem się ani chwili, choć znam, jak mało kto, niewesołe realia. Sytuacja hodowli koni wyścigowych jest gorsza niż zła. Zapaść, w jakiej się znajduje, nie miała miejsca w całym powojennym okresie, a więc w ciągu ostatnich 75 lat! Za tak zwanej „komuny” mieliśmy niewielki kontakt z Zachodem. Jednak ówczesni decydenci potrafili stworzyć system, który być może niedoskonały, dobrze działał.

Coroczne mityngi krajów bloku wschodniego dawały niezły obraz stanu hodowli. Sporadyczne, ale systematyczne wyjazdy z naszymi końmi na zachód skutkowały sukcesami, o jakich dzisiaj możemy tylko pomarzyć. Dr Jacek Terpiłowski przesłał mi przed paru laty swoje opracowanie dotyczące wyników polskich koni w gonitwach Pattern, a więc od Listed, przez 3, 2, aż do Grupy 1, w latach 1979-93, w Niemczech, Włoszech i Francji. Urodzone i wychowane w polskich stadninach konie wygrały 15 wyścigów selekcyjnych, a na płatnych miejscach były aż 85 razy. Były to Pawiment, Skunks, Czubaryk, Dżudo, Jarabub, Epsom, Omen, Dongo, Zend, Dzulio, Krezus, Sekot. Dziesiątki naszych koni zwyciężały w gonitwach nieobjętych tą klasyfikacją, w Szwecji, Norwegii, Austrii, Szwajcarii i innych krajach. Był taki sezon w latach osiemdziesiątych, kiedy tylko konie wyhodowane przez mnie w Jaroszewce w krajach skandynawskich odniosły 24 zwycięstwa w gonitwach płaskich, nie licząc

przeszkodowych.

WYKAZ ROCZNIAKÓW W 2021 ROKU

Lp.	Imię źrebęcia	Dane szczegółowe
1	BADEN BADEN	BADEN BADEN og. gn., 07.04.2020 r. (Bush Brave - Baia Mare po Great Lakes i Batalia po Wolver Height i Biebrza po Dipol i Breda po Surmacz)
2	BARLETTA	BARLETTA kl. gn., 03.03.2020 r. (Ecosse - Bachata po Belenus i Baheejay po Big Shuffle i Blue Ribbon po Bluebird)
3	BITOLA	BITOLA kl. kaszt., 03.02.2020 r. (Ecosse - Baza po Belerus i Batalia po Wolver Heights i Biebrza po Dipol i Breda po Surmacz)
4	DŻAJAWARMAN	DŻAJAWARMAN og. gn., 02.03.2020 r. (Star Poker - Dżersis po Be My Chief i Dżenida po Who Knows i Dżamira po RuffiaRuffo i Dżamila po Dixieland)
5	FARIA	FARIA kl. kaszt., 20.02.2020 r. (Star Poker - Finezja po Grat Lakes i Fiestkalda po Saumarez i Lakalda po Kaldown)
6	FERMATA	FERMATA kl. kaszt., 19.02.2020 r. (Star Poker - Fair N Lovely po Domedriver i Fieldfare po Selkirk i Donefair po Danehill)
7	FLORES	FLORES og. kaszt., 23.03.2020 r. (Exaltation - Florentina po Belenus i Flaming Girl (FR) po Alywar i Disco Girl po Green Dancer)
8	HAMAD	HAMAD og. c. gn., 15.01.2020 r. (Ecosse - Hamada po Grat Lakes i Holly po San Vicente i Heca po Lincoln i Hesja po River Chanter)
9	JOLLIFY	JOLLIFY kl. kaszt., 28.02.2020 r. (Bush Brave - Jollity po Jape i Jesters Frewell po The Minstrel i Forever Waving po Hoist The Flag)
10	KHMER	KHMER og. kaszt., 06.03.2020 r. (Exaltation - Koprą po Sorbie Tower i Kanna po Royal Court i Kiliwia po Pyjama Hunt i Knieja po Dakota)
11	MACHU PICCHU	MACHU PICCHU og. gn., 11.02.2020 r. (Ecosse - Marsa Alam po Forever Bond i Marana Tha po Kharoud i Madżenta po Dameto i Meji po Dakota)
12	NIRO	NIRO og. kaszt., 10.03.2020 r. (Star Poker i Na Li po Sorbie Tower i Natalis po Jape i Neris po Dniepr i Nadzieja po Carolus)
13	PIOSENKA	PIOSENKA kl. kaszt., 07.04.2020 r. (Star Poker - Pianoforte po Belenus i Pretty Rainbow po Viking Ruler)
14	SANTO COSMO	SANTO COSMO og. kaszt., 30.01.2020 r. (Ecosse - Santa Caterina po In Camera i Sonora po Dakota i Serbia po Antiquarian i Sewilla po De Corte)
15	TARANTKA	TARANTKA kl. c. gn., 08.02.2020 r. (Star Poker - Tantarella po Jape i Tantra po Winds of Light i Tabakiera po Dakota)
16	TARIK	TARIK og. c. gn., 19.03.2020 r. (Bush Brave - Tantra po Winds of Lights i Tabakiera po Dakota i Telimena po Kadyks)
17	TRANI	TRANI kl. c. gn., 30.01.2020 r. (Ecosse - Trnava po Jape i Tangara po Canadian Winter i Tabakiera po Dakota)
18	TRIKALA	TRIKALA kl. c. gn., 20.01.2020 r. (Ecosse - Triana po Anabaa Blue i Tormenta po Jape i Tangara po Canadian Winter)
19	WENEDA	WENEDA kl. kaszt., 05.02.2020 r. (Star Poker - Wellamy po Black Sam Bellamy i Westafrika po Aspros)

Wykaz roczniaków. Konie znajdują się w ofercie corocznej aukcji, która tradycyjnie odbędzie się w Stadninie Koni Krasne w poniedziałek po Wielkiej Warszawskiej.

Podstawą dawnego systemu był stały dopływ reproduktorów. Zakupów dokonywano z tak zwanych odpisów dewizowych uzyskiwanych z eksportu. Okazało się, że per saldo jest to bardzo opłacalne. Wydawane dewizy wracały do kraju dzięki eksportowi potomstwa zakupionych ogierów. Wymiana materiału hodowlanego ma miejsce od zarania i dotyczy wszystkich krajów zajmujących się wyścigami. Do Polski trafiły wtedy takie filary rasy, jak Aquino, Negresco, Mehari, Dakota, Pyjama Hunt, Who Knows, Jape, Belenus i dziesiątki innych. Użycie tych ogierów w stadninach państwowych ukształtowało cenną populację. Władze hodowlane zwiększały (do rozsądnych rozmiarów) liczbę klaczy matek i stadnin (Golejewko, Iwno, Widzów, Kozienice, Moszna, Rieczna, Strzegom, Jaroszkówka, Stubno, Krasne, Łąck). Liczebność klaczy zwiększała się stopniowo dzięki powstającym hodowlom prywatnym i krajowe stado matek sięgnęło poziomu około 900 sztuk, z czego 500 pozostawało w stadninach państwowych. A pracowali w nich prawdziwi pasjonaci, wyszkoleni przez starszych kolegów. Funkcjonowały instytucje - najpierw asystentów, a później stażystów.

Kolejnym elementem systemu były przeglądy koni w stadninach i na torach wyścigowych. Na Służewcu i Partynicach dwa razy do roku na płytę wychodziło około 1000 koni. Wydawano monografie stadnin i katalogi reproduktorów z Krajów Demokracji Ludowej oraz tylko polskich. Wszystkie wymienione wyżej elementy, niczym klocki LEGO, składały się na spójną całość. Tak było w przeszłości.

Zadałem sobie pytanie, czy dzisiaj jesteśmy w stanie stworzyć nowoczesny system na miarę kraju z 200-letnią tradycją?

Wprawdzie (o zgrozo!) mamy tylko około 300 klaczy-matek, ledwie 2 stadniny państwowe (w Krasnem oraz w Golejewku pod szyldem Iwna), fachowców od hodowli można policzyć na palcach jednej ręki, a ich średnia wieku zbliża się do 80-tki. Klasowych, sprawdzonych reproduktorów nie ma wcale i to od

lat. Ale czy to znaczy, że nie warto próbować? Po kilkugodzinnej rozmowie z p. prezesem Wiesławem Kołakowskim postanowiłem po raz drugi w życiu skorzystać z danej mi szansy. System tworzyć muszą politycy, działacze gospodarczy zajmujący wysokie stanowiska, a pozostali jeszcze entuzjaści zobowiązani są budować na swoich podwórkach jedynie elementy systemu. Jednym z nich powinna być Stadnina Koni Krasne.

Nie wierzę w złą wolę decydentów. Za plotkę wzięłem przestrogi, w tym taką, że tor wyścigowy na Służewcu stanie się tylko poligonem sprawdzającym tanio konie przybywające z obcych krajów. W planach jest rzekomo zabudowanie go w znacznej mierze i sprowadzenie wyścigów do roli marginesowej. Polska hodowla byłaby wtedy niepotrzebna. Postanowiliśmy robić wszystko, co możemy, żeby zaprzeczyć pesymistom.

Pierwszoplanową sprawą było zdobycie reproduktora sprawdzonego pozytywnie w wyścigach selekcyjnych na torach zachodnich. Jedyną realną możliwością było wykonanie kroku, który z niemałym trudem udało się zrealizować - pozyskaliśmy drogą dzierżawy ogiera Va Bank (IRE), którego sylwetkę w odrębnym tekście przedstawia na stronie p. Paweł Gocłowski. Kilka propozycji przesłał nam p. Witold Miedzianowski i jedną z nich, dotyczącą ogiera Yucatan (IRE), przekierowaliśmy do Stada Ogierów w Łącku. Okazało się, że po trzech miesiącach do Polski trafiły dwa konie o ciekawych rodowodach i dzielności sprawdzonej w międzynarodowej konkurencji.

Postanowiliśmy, dzięki uprzejmości p. Andrzeja Zielińskiego, zatrzymać w dzierżawie ogiera Ecosse (FR), którego potomstwo urodzone w Krasnem w latach 2020-21 jest bardzo obiecujące.

Ogier	Pokryte klacze własne	Pokryte klacze obce
VA BANK (42 szt)	Bria Mare, Dzerbis, Faugoria, Fair N lovely, Florentina, Fortune Teller, Hamada, Japonka, Invidia, Yarsovia, Marsa Alam, Na Li, Pianoforte, Rustique, Sajgonka, Saldana, Sapanta, Siginja, Kopta, Kara, Tantarella, Tajlandka, Terapena, Tinera, Wellamy (24 szt)	Raising Dira, Sinfonia Varsovia, Jabella, Tebira, Tamita Glinka, Inflacja, Nick of Memory, Upsalka, Lerugirajka, Cosmic Szumawa, Mary Gara, Miss Kossakowa, French Actress, Jak Najmilejsze, Fuengirala, Nelmone, Igarille, Tralka (18 szt)
ECOSSE (11 szt)	Tirsa, Tantra, Trarna, Czarga, Chareira, Sagana (6 szt)	Teguila Rosa, Everlasting Dream, Panamera, Testarossa, Badawach (5 szt)
BIG LUCK (6) szt	Triana, Amarna, Baza, Bacheta (4 szt)	Fame Fatal, Staria (2 szt)
EXALTATION (4) szt	Wimana, Fineja, Jollity (3 szt)	Jolly (1 szt)
63	37	26

Krycia w sezonie rozplodowym 2021.

W ogniu licznych dyskusji z p. Prezesem rodziły się i były realizowane kolejne decyzje. Zakupiliśmy, niekoniecznie za gotówkę, pięć klaczy. Trzy z nich są żrebne i chociaż można mieć do nich pewne

zastrzeżenia, to każda ma również istotne zalety:

1. **RUSTIQUE (GB)** kaszt. 2012 (Pastoral Pursuits (GB) – Nihal (IRE) po Singspiel (IRE)) żrebna ogierem Va Bank (IRE);
2. **GIVEN CHOICE (IRE)** gn. 2015 (Teofilo (IRE) – Eldalil (GB) po Singspiel (IRE)) nieżrebna;
3. **ZORZA (IRE)** c.gn. 2018 (Holy Roman Emperor (IRE) – Circle (IRE) po Galileo (IRE));
4. **ZAWALAH (IRE)** c.gn. 2017 (Sea The Stars (IRE) – Quixada (GER) po Königstiger (GER)) żrebna ogierem Van Beethoven (CAN);
5. **ANNEE LUMIERE (FR)** sk.gn. 2017 (Maxios (GER) – Avec Amour (IRE) po Sadler's Wells (USA)) żrebna ogierem Elvstroem (AUS);

WYKAZ ŻREBIĄT URODZONYCH W 2021 ROKU

L.p.	Imię żrebięcia	Dane szczegółowe
1	TARNÓW	og., c. gn., ur. 22.01.2021 r. (Ecosse - Tantarella po Jape)
2	KARKOSSA	kl., c. gn., ur. 23.01.2021 r. (Ecosse - Kara po Fly The Star)
3	HERMES	og., sk. gn., ur. 28.01.2021 r. (Star Poker - Hamada po Great Lakes)
4	TOSCA	kl., kaszt., ur. 30.01.2021 r. (Ecosse - Tajlandka po Jape)
5	FARMACJA	kl., gn., ur. 13.02.2021 r. (Star Poker - Fair N Lovely po Domedriver)
6	SAJONARA	kl., kaszt., ur. 13.02.2021 r. (Exaltation - Sajgonka po Great Lakes)
7	TRIAMOS	og., sk. gn., ur. 14.02.2021 r. (Ecosse - Triana po Anabaa Blue)
8	BUCHARRA	kl., kaszt., ur. 20.02.2021 r. (Exaltation - Bachata po Belenus)
9	FORTUNAT	og., c.gn., ur. 28.02.2021 r. (Ecosse - Fortune Teller po Soldier of Fortune)
10	INVENCJA	kl., c. gn., ur. 03.03.2021 r. (Exaltation - Invicta Varsovia po Champs Elysees)
11	CZORSZTYN	og., gn., ur. 04.03.2021 r. (Ecosse - Charrerria po Belenus)
12	FLORENCJA	kl., gn., ur. 07.03.2021 r. (Exaltation - Finezja po Great Lakes)
13	BAJKA	kl., gn., ur. 18.03.2021 r. (Ecosse - Baia Mare po Great Lakes)
14	WILLIS	og., c. gn., ur. 11.03.2021 r. (Ecosse - Wellamy po Black Sam Bellamy)
15	FERRUM	og., kaszt., ur. 21.03.2021 r. (Exaltation - Fangoria po Belenus)
16	KORSARZ	og., kaszt., ur. 26.03.2021 r. (Ecosse - Kopra po Sorbie Tower)
17	NAVAHO	og., gn., ur. 01.04.2021 r. (Ecosse - Na Li po Sorbie Tower)
18	DŻERSEJKA	kl., gn., ur. 04.04.2021 r. (Star Poker - Dżersis po Be My Chief)
19	JURGIELT	og., s., ur. 18.04.2021 r. (Star Poker - Japonka po Kharoud)
20	FLIRT	og., kaszt., ur. 22.04.2021 r. (Ecosse - Florentina po Belenus)
21	PIANISSIMO	og., kaszt., ur. 01.05.2021 r. (Star Poker - Pianoforte po Belenus)

Wykaz żrebiąt urodzonych w 2021 roku.

Stanówka sezonu 2021 w Krasnem była podporządkowana jak najlepszemu wykorzystaniu ogiera Va Bank (IRE), ze względu na fakt, iż dzierzawa była płatna z góry i ograniczała się do jednego roku. Ogier pokrył 42 klacze, z których 24 należą do SK Krasne. Spośród klaczy własnych wczesnym badaniem na 15 dzień po pokryciu stwierdzono u nich żrebność.

Będący w podeszłym wieku, ale w bardzo dobrej formie Ecosse (FR) pokrył 11 klaczy, z tego 6 własnych. Pięć pozostało żrebnych: Tirsa, Travna, Sagana, Czarga, Charrerria – wszystkie te klacze, z wyjątkiem ostatniej, to pierwiastki. Big Luck (IRE) zażrebił 6 klaczy, z tego 4 własności naszej stadniny: Triana, Amarna, Baza, Bachata. I wreszcie bardzo żywotny emeryt Exaltation (IRE) – rówieśnik Galileo (IRE), z którym rywalizował m.in. w Irish Derby – pokrył i zażrebił 4 klacze, w tym własne: Wimana, Jollity i Finezja.

Wyniki stanówki są więc bardzo dobre, w czym niemała zasługa lekarza weterynarii Marka Ostrowskiego. Dobra współpraca z lecznicą doktora nie ogranicza się tylko do rozrodu.

Wyżrebienia w tym sezonie przebiegały szczęśliwie. Nie mogłem sobie odmówić przyjemności odbierania osobiście, wspólnie z dyżurnym masztalerzem wszystkich porodów. Rezultaty są następujące: 8 ogierków i 3 klaczki po Ecosse (FR), ogierek i 3 klaczki po Exaltation (IRE) oraz 3 ogierki i 2 klaczki po Star Poker (IRE).

Jedynym realnym niebezpieczeństwem zaistniało w przypadku pierwiastki – klaczy Fortune Teller (FR), która żrebiła się na stojąco, przy przodowaniu łożyskowym. Odklejone łożysko, które „rodzi się” jako pierwsze grozi uduszeniem się źrebięcia. Szybka interwencja zapobiegła tragedii. Źrebięta chowają się dobrze. Nie występowały uporczywe biegunki. Ani jeden żrebak nie zagorączkował. Być może przyczyniło się do tego zaszczepienie ich preparatem Zylexis wzmacniającym odporność.

Klaczki ze źrebiętami na pastwisku. Fot. Oliwia Chmielewska.

Koniom dokuczały wiosenne i letnie upały, susza i owady, w związku z czym zdecydowaliśmy się na wypas nocą. Zrezygnowaliśmy z tego dopiero w ostatnich dniach, kiedy upały zelżały. O ile ta część pastwisk, która znajduje się wewnątrz muru jest zadrzewiona i dostarcza upragnionego cienia, to istotna ich część poza murem, założona na gruntach ornych, to istna „patelnia” bez jednego choćby drzewka. Zakładając niegdyś te pastwiska, nie pomyślano aby równocześnie sadzić kępy drzew. Ten problem jest bardzo dotkliwy i wymaga pilnego rozwiązania. Jedynym wyjściem jest wybudowanie lekkich wiat, co wiąże się z kosztami. Nie obędzie się też bez wywiercenia kilku studni służących deszczowniom. Na razie poprawiliśmy stan pastwisk przez przeoranie 5 hektarów i zasianiu nowej mieszanki traw i ziół. W tym roku przygotowana jest już do zasiewu kolejna kwatery.

Poważne nakłady finansowe wyłożyła Spółka na poprawienie żywienia. Dzięki pośrednictwu firmy OptiFeed z Chojnowa koło Jaroszewki wykonaliśmy w Anglii badania pasz własnych – owsa, siana i sianokiszonki z lucerny.

Stadnina Koni Krasne z lotu ptaka. Fot. Archiwum stadniny.

Opierając się na moich doświadczeniach z Jaroszewki, wzbogaciliśmy dawkę paszy objętościowej o dobrą, starannie wykonaną sianokiszonkę z lucerny. Siano łąkowe podawane jest „ad li bitum”. Czekamy na powalczenie o jego jakość. W przypadku wspomnianej sianokiszonki chodzi nie tylko o dostarczenie bardzo dobrej jakości białka, ale też bezcennego wapnia, którego zawiera znacznie więcej niż inne pasze. Pozwala to na zbilansowanie tego składnika w dawce żywieniowej. OptiFeed dostarcza nam bardzo dobrą paszę uzupełniającą Suregrow produkcji angielskiej firmy Dodson & Horrell. Ten dodatek umożliwia właściwe kształtowanie się kośćca płodu w ostatnim trymestrze ciąży oraz w pierwszych

miesiącach życia źrebiąt.

Powróciliśmy do zadawania (oczywiście tylko zimą) marchwi. Z kolei dodatek paszy Easylin 60 wprowadza do dawki olej lniany i otręby. Zamierzamy też powrócić do meszu w jego klasycznej postaci. Zakupiliśmy również wagę inwentarzową – będziemy regularnie ważyć i mierzyć konie, co ułatwi kontrolę rozwoju źrebiąt.

Do sukcesów zaliczam też zatrudnienie młodego pracownika pochodzącego z rodziny maszталerskiej. Drugi młody kandydat na maszталerza jest na okresie próbnym. Na koniec trzeba wspomnieć o stajennym biurze kierownika stadniny. Przez wiele lat nieużywane, zostało odrestaurowane i wyposażone w węzeł sanitarny.

Podsumowując pierwszy rok mojej pracy, mogę stwierdzić, że udało się, dzięki zaangażowaniu zarządu spółki i całej załogi, rozpocząć zmiany mające powstrzymać niekorzystne procesy destrukcyjne. Patrz wyniki na torze! Podczas moich spotkań z prezesem zarządu analizujemy przy komputerze wydarzenia wyścigowe, rodowody, omawiamy plany inwestycji, nie tylko w dziale hodowli koni. Zaplanowana jest już zimą budowa pierwszych wiat pastwiskowych, nawożenie pastwisk kompostem i ich ponowne wapnowanie. Posadzimy też jesienią kępy drzew na kwaterach pastwiskowych.

Tyle o Krasnem na dziś! Ale przed nami kolejny rok, kolejne wyzwania i potrzeby. Dlatego pozwolę sobie zaapelować do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Polskiego Klubu Wyścigów Konnych i Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa o pomoc w ratowaniu rodzimej hodowli koni pełnej krwi angielskiej.

Stadnina Koni Krasne powinna odgrywać w tym przedsięwzięciu wiodącą rolę, ze względu na posiadany potencjał i rozpoczęte już korzystne zmiany.